

Neix un nou repte: saber lluitar contra el foc

► Darrer de dos capítols dedicats a parlar sobre els canvis que han viscut els nostres boscos amb els anys, i les conseqüències

Anàlisi

Xavier Jovés Garcia

PRESIDENT DEL SECRETARIAT DE FEDERACIONS
I ADF DE CATALUNYA I MEMBRE DE GEST!

Els anys vuitanta, ni els vells ni els nous propietaris forestals coneixien el nou risc dels grans incendis. Tampoc les estructures gestores de les emergències al nostre país estaven dissenyades territorialment ni materialment per a aquesta nova situació.

Les autoritats locals s'impliquen poc en aquesta problemàtica perquè tenien altres necessitats més greus, com les urbanístiques, les educatives i les de sanitat.

La mateixa societat veia amb esglai un situació totalment desconeguda que, a més a més, els posava en risc com a usuaris dels boscos que freqüentaven per a esbarjo i, també, als qui els defensaven des de la nova visió mediambiental i ecològica que apareixia en aquells anys.

La societat es desperta i es mobilitza per fer front als nous reptes de manera dispersa. Primer, són els pocs propietaris forestals que encara viuen a les seves finques a la comarca del Solsonès; després, els ciutadans més urbans, que valoren els boscos com a elements a salvar en la nova cultura mediambiental que es va obrint camí i, lògicament, posteriorment, els mateixos Bombers, que han d'adequar les seves estructures i coneixements al foc forestal.

Les primeres ADF

L'any 1986 es creen les primeres Agrupacions de Defensa Forestal (ADF), formades pels propietaris forestals, les administracions locals i els voluntaris. Amb molta voluntarietat i amb pocs recursos, uneixen forces per lluitar contra aquest nou element i han estat clau a l'hora d'apropar de nou al territori grups de gent amant de la natura que no s'està amb els braços plegats davant d'una situació alarmant.

Arribem al segle XXI amb una nova realitat: no hem aconseguit reduir la càrrega de combustible dels nostres boscos, que s'acumula any rere any i, això fa augmentar la gravetat dels grans incendis forestals quan es produeixen.

S'han estat promovent tímides experiències de fabricació de biomassa forestal per propiciar el nou canvi de combustible actual,

ARXIU/ADF PLA DE BAGES

Membres d'ADF després d'actuar en el foc que es va declarar a Artés a principi del mes passat

«La bona gestió dels boscos implica tallar contínuament els arbres més grans per rejuvenir la seva estructura»

«La vella cultura del foc contra el foc, recuperada recentment, ja és reconeguda com una eina decisiva»

ara cap a sistemes de calefacció menys contaminants i més ecològics. Els nostres avis van deixar de consumir fusta per cremar petroli, i ara nosaltres estem intentant tornar a cremar fusta per gastar menys petroli. Aquestes noves experiències comencen a donar unes mínimes esperances d'anar reduint tota l'enorme càrrega de combustible que contenen els nostres boscos.

La manca de valor de la fusta dels boscos, que no dóna ni per cobrir les mínimes despeses, fa que cada dia tinguem boscos més abandonats. Hi ha, però, alguns propietaris forestals, acompanyats per certes administracions, que amb pocs recursos han començat a unir esforços per trobar una solució a tots els problemes abans esmentats i facilitar la gestió dels seus boscos.

Tallar els arbres vells

Sortosament, s'han erradicat dues malediccions que provenen

ARXIU/SALVADOR REDÓ

Fum en l'incendi del juny passat a Sant Fruitós de Bages

del món més urbà. La primera, la de tallar arbres. La bona gestió dels boscos implica tallar contínuament els arbres més grans per rejuvenir la seva estructura arbòria. Actualment, ja tots veiem com quelcom més natural tallar de manera tècnica i controlada arbres vells amb l'objectiu de faci-

tar que els nous siguin de més qualitat i rendibilitat.

La segona maledicció superada ha estat entendre que facilitar la recuperació dels antics conreus abandonats, mitjançant les rompudes (l'acció de cavar profundament la terra per conrear-la), és un fet positiu per recuperar

l'activitat agrícola i tornar a tenir un paisatge que eviti els grans incendis forestals.

I una nova descoberta feta després de molts anys d'estar desterrada: l'ús del foc contra el foc. Diuen que els nostres avis tenien un bon domini dels contrafocs i cremes i era, per a ells, una eina barata i senzilla per fer front als pocs incendis forestals que es produïen. Ara, alliberat del seu paradigma maliciós i utilitzat només per professionals (Bombers), el foc contra el foc és una de les eines que es recupera amb un ús actual, lògicament, adaptat a les noves tecnologies, i que ens ajuda cada dia més a fer front als grans incendis forestals.

La vella cultura del foc contra el foc, recuperada recentment, ja és reconeguda en tot l'entorn del món mediterrani com una eina decisiva. Tanmateix, caldrà treballar els propers anys aquest nou ús del foc amb els coneixements més tècnics de què ja es disposa ara del comportament del foc.

Aquest treball s'ha de fer juntament amb un altre repte, el canvi de cultura que té la població davant dels incendis forestals, que ara alguns descobreixen i altres ja treballem des de fa temps: l'autoprotecció.

Autoprotecció

Les persones que viuen a prop o dins dels nostres boscos gaudeixen de la bellesa de l'entorn, de la vida sense contaminació de les grans ciutats, de la llibertat i proximitat a la natura, i segur que molts altres aspectes positius que tots valoren. Però cal que entenguin i valorin que viure en aquest entorn forestal té altres aspectes no tan agradables. Cal que coneguin els riscos a què estan sotmesos per la seva ubicació, la necessitat d'adaptar les seves propietats per prevenir aquests riscos i estar preparats per fer-hi front.

Per això cal disposar de noves organitzacions humanes, com les associacions de propietaris, de veïns, integrar gent jove a les ADF, preparar bons elements d'autoprotecció, com hidrants, franges de protecció, entre d'altres, perquè, juntament amb la seva administració més propera, entenguin que tenen unes noves obligacions per garantir la seva seguretat davant dels incendis forestals i que siguin un complement i no un destorb per a les tasques que desenvoluparan els sistemes d'emergència.